

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาภาษาถิ่นย่อยของคำเมืองในจังหวัดลำปาง โดยใช้ศัพท์เป็นเกณฑ์นี้ พอละสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ก. การกระจายของศัพท์

การกระจายของศัพท์ซึ่งแสดงโดยใช้แผนผังรวมทั้งสิ้น 142 หน่วยย่อย เมื่อพิจารณาศัพท์ที่มีอัตราการใช้สูงสุดของแต่ละอำเภอแล้ว ปรากฏการกระจายของศัพท์เป็น 2 ลักษณะ คือ

- 1 ในหน่วยย่อยเดียวกันศัพท์ที่มีอัตราการใช้สูงสุดมี 1 ศัพท์ การกระจายของศัพท์ลักษณะนี้ไม่ปรากฏเส้นแบ่งเขตศัพท์ ซึ่งมีทั้งสิ้น 46 หน่วยย่อย
- 2 ในหน่วยย่อยเดียวกันศัพท์ที่มีอัตราการใช้สูงสุดมีมากกว่า 1 ศัพท์ การกระจายของศัพท์ลักษณะนี้ปรากฏเส้นแบ่งเขตศัพท์ ซึ่งมีทั้งสิ้น 96 หน่วยย่อย

ข. การแบ่งเขตภาษาถิ่นย่อย

จากการเปรียบเทียบการกระจายของศัพท์ของหน่วยย่อยต่าง ๆ ปรากฏว่าไม่มีการรวมตัวของเส้นแบ่งเขตศัพท์หนาแน่นในบริเวณใดบริเวณหนึ่งของจังหวัดลำปางอย่างชัดเจน และพบว่าแนวโน้มของเส้นแบ่งเขตศัพท์จะแบ่งเป็นเขตเหนือกับใต้ ซึ่งพอจะแบ่งเขตภาษาถิ่นย่อยของคำเมืองในจังหวัดลำปางได้ 2 ถิ่น คือ

- 1 ภาษาถิ่นย่อยลำปางตอนเหนือ ได้แก่ ภาษาที่ใช้ในอำเภอวังเหนือ กิ่งอำเภอเมืองปาน อำเภอแจ้ห่ม อำเภองาว อำเภอห้างฉัตร อำเภอเมืองลำปาง กิ่งอำเภอแม่เมาะ อำเภอเสริมงาม อำเภอเกาะคา อำเภอแม่ทะ อำเภอสลับปราบ
- 2 ภาษาถิ่นย่อยลำปางตอนใต้ ได้แก่ ภาษาที่ใช้ในอำเภอเถิน และอำเภอแม่พริก

ค. ลักษณะความแตกต่างของศัพท์

ศัพท์ต่าง ๆ ที่แทนหน่วยย่อยเดียวกัน มีความแตกต่างกัน 3 ลักษณะ คือ

1. แตกต่างกันทางลักษณะโครงสร้างของคำ ได้แก่

ก) มีศัพท์ใดศัพท์หนึ่งต่างจากศัพท์อื่น เพราะเป็นศัพท์ที่เกิดจากการนำเอาศัพท์อื่นมาซ้อนกันเป็นศัพท์ใหม่

ข) มีส่วนหลักของคำเหมือนกันแต่ส่วนขยายของคำต่างกัน หรือมีส่วนขยายของคำเหมือนกันแต่ส่วนหลักของคำต่างกัน

ค) มีศัพท์หนึ่งศัพท์เป็นคำเดี่ยวล้วนศัพท์อื่น ๆ เป็นคำประสม และส่วนหลักหรือส่วนขยายในคำประสมนั้นเป็นคำเดียวกันกับคำเดี่ยว

2. แตกต่างกันทางลักษณะการใช้คำ ได้แก่

ก) การใช้คำต่างกันเพราะความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้ภาษาต่างกัน

ข) ใช้คำต่างกันเพราะใช้คำภาษาไทยกรุงเทพฯ

3. แตกต่างกันตามธรรมชาติของภาษา

ความแตกต่างตามธรรมชาติของภาษา เป็นเรื่องที่เขาเหตุผลมาอธิบายไม่ได้ว่าทำไมจึงเรียกสิ่งนั้นว่าอย่างนั้น

อภิปรายผล

ตามสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นนั้น ผู้วิจัยมีข้ออภิปรายผลดังนี้

ก. การแบ่งเขตภาษาถิ่นย่อยของคำเมืองในจังหวัดลำปาง ในงานวิจัยนี้แบ่งเขตภาษาถิ่นย่อยได้เป็น 2 เขต คือ เขตเหนือกับเขตใต้ ซึ่งต่างจากที่วันทณีย์ พันธชาติ ได้ศึกษาไว้ในภาษาถิ่นย่อยของคำเมือง : การศึกษาศัพท์ ซึ่งสรุปว่าภาษาถิ่นย่อยของคำเมืองแบ่งเป็น 2 เขต คือคำเมืองตะวันตก กับคำเมืองตะวันออกและมีเส้นแบ่งเขตภาษาถิ่นย่อยคำเมืองตะวันตก กับคำเมืองตะวันออกหนาแน่นในบริเวณจังหวัดลำปาง

การที่ผลสรุปการวิจัยต่างกันนี้อาจเป็นเพราะจุดเก็บข้อมูลที่วันทณีย์ พันธชาติ ใช้ศึกษาในบริเวณจังหวัดลำปางมีเพียง 14 จุด และไม่ครบทุกอำเภอ จึงทำให้เห็นความแตกต่างของการใช้ศัพท์ไม่ชัดเจนพอ อีกประการหนึ่งพื้นที่ของจังหวัดลำปางมีลักษณะเป็นรูปวงรียาวตามแนวเหนือ-ใต้ ซึ่งเส้นแบ่งเขตภาษาถิ่นย่อยคำเมืองตะวันตก-ตะวันออกที่วันทณีย์

กล่าวถึงนี้ อาจผ่านบริเวณส่วนใดส่วนหนึ่งของจังหวัดลำปางเท่านั้น คงไม่ได้ลากผ่านเขตตะวันตก ตะวันออก ของจังหวัดลำปางโดยตลอด

ข. จำนวนศัพท์ที่ใช้แทนหน่วยยรรรถต่าง ๆ นั้นพบว่า หน่วยยรรรถหนึ่ง ๆ มีศัพท์ใช้แทนตั้งแต่ 2 ศัพท์ขึ้นไป และมากที่สุดคือ 23 ศัพท์ ยกเว้นหน่วยยรรรถที่ 64 ซึ่งมีเพียง 1 ศัพท์ หน่วยยรรรถที่มีศัพท์ใช้แทนเป็นจำนวนมากนี้ ไม่มีผลต่อการแบ่งเขตภาษาถิ่นย่อยทั้งนี้เพราะว่าในหน่วยยรรรถหนึ่ง ๆ ศัพท์ที่มีอัตราการใช้สูงที่สุดนั้นมีเพียง 1-2 ศัพท์เท่านั้น แต่ศัพท์อื่น ๆ จะมีอัตราการใช้ในเปอร์เซ็นต์ที่ต่ำมาก จึงไม่มีผลต่อการแบ่งเขตภาษาถิ่นย่อย

ค. ในกรณีของหน่วยยรรรถที่มีศัพท์ใช้แทนเป็นจำนวนมากนี้ พอสรุปสาเหตุที่มีศัพท์ใช้แทนเป็นจำนวนมากได้ดังนี้

1 หน่วยยรรรถนั้น หมายถึงสิ่งของที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีรูปร่างลักษณะไม่คงที่ หรือเป็นของใหม่ ซึ่งแต่ละท้องถิ่นรับสิ่งนั้นเข้ามา เช่น หน่วยยรรรถที่ 74 "ไฟแช็ก" มีศัพท์ใช้แทน 23 ศัพท์ ซึ่งผู้ใช้ภาษากำหนดศัพท์แตกต่างกันไปตามลักษณะของไฟแช็ก

2 หน่วยยรรรถนั้น หมายถึงสิ่งที่มีลักษณะเด่นหลายอย่างซึ่งผู้ใช้ภาษามักกำหนดศัพท์ขึ้นใช้ตามลักษณะเด่นของสิ่งนั้น ๆ เช่น หน่วยยรรรถที่ 66 "กิ้งกือ" มีลักษณะเด่นหลายอย่าง เป็นต้นว่าจำนวนของตีน, สี, รูปร่าง, การเคลื่อนไหว, ที่อยู่อาศัย ซึ่งผู้ใช้ภาษากำหนดศัพท์ขึ้นตามประสบการณ์และเชื่อมโยงกับลักษณะเด่นของสิ่งที่พบเห็นนั้น

ง. ในงานวิจัยนี้มีรูปของศัพท์เดียวกันหลายคู่ที่เป็นคำพ้องกับภาษาไทยกรุงเทพฯ ถ้าพิจารณาด้วยเกณฑ์ทางเสียงแล้วสามารถจัดเป็นรูปของศัพท์เดียวกันแต่ถ้าพิจารณาในแง่ความหมายตามภาษาไทยกรุงเทพฯ แล้วรูปของศัพท์เหล่านี้อาจจะจัดให้เป็นคนละศัพท์กันได้เพราะมีความหมายต่างกัน เช่น หน่วยยรรรถที่ 18 "เบาะ" (ที่ให้เด็กนอน) คือ เบาะ - เมาะ หน่วยยรรรถที่ 122 "ดาบหญ้า" คือ เข่าหญ้า - แะหญ้า

จ. เกณฑ์วิเคราะห์ศัพท์ เกณฑ์ที่ 6 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่จัดให้คำที่มีจำนวนพยางค์เท่ากันและประกอบด้วยพยางค์ที่เหมือนกันทุกประการ แต่พยางค์ปรากฏในตำแหน่งที่สลับกัน ให้เป็นรูปของศัพท์เดียวกัน เมื่อพิจารณาเกณฑ์นี้อีกครั้งหนึ่งพบว่าอาจจะใช้ไม่ได้ในทุกกรณี เช่น กรณีคำ 2 พยางค์ที่พยางค์หนึ่งเป็นคำนาม อีกพยางค์หนึ่งเป็นคำกริยา เมื่อสลับตำแหน่งแล้ว ความหมายอาจแตกต่างกัน เช่น หน่วยยรรรถที่ 123 "ถลิ่งตา" ซึ่งมีศัพท์ ๆ หนึ่งมีรูปของศัพท์

คือ ตำโจ้ - โจ้ตำ เป็นต้น

จ. การตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล ในบางหน่วยกรณีปัญหา กล่าวคือ ประการแรกผู้ตอบแบบสอบถามบางคนไม่รู้สำนวนที่ถาม เช่น หน่วยกรณีที่ 27 "มะฮัก" หน่วยกรณีที่ 90 "เซ็งตะกอน" หน่วยกรณีที่ 91 "เมรุ" สำหรับหน่วยกรณีเหล่านี้ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากไม่ได้ให้คำตอบมา อีกประการหนึ่งที่เป็นปัญหา คือผู้ตอบแบบสอบถามบางคน อาจตอบโดยเข้าใจผิดตั้งจะเห็นได้จากศัพท์บางศัพท์ที่แทนหน่วยกรณีบางหน่วยกรณี เช่น หน่วยกรณีที่ 69 "นกหัวขวาน" ผู้ตอบแบบสอบถามบางคนใช้ "นกปีกจะลิว" ซึ่งหมายถึง นกปรอท แทน "นกหัวขวาน" หน่วยกรณีที่ 97 "ตกตะลึง" ผู้ตอบแบบสอบถามบางคนใช้ ตกใจ แทน "ตกตะลึง"

นอกจากนี้ในหน่วยกรณีที่ 52 "มะม่วงกะล่อนเขียว" หน่วยกรณีที่ 53 "มะม่วงกะล่อนทอง" ผู้วิจัยพบว่าทั้ง 2 หน่วยกรณีนี้มีศัพท์ที่เป็นศัพท์เดียวกันอยู่หลายศัพท์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ตอบแบบสอบถามแยกลักษณะความแตกต่างของหน่วยกรณีทั้งสองนี้ไม่ได้ อย่างไรก็ตามในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยไม่ได้ตัดข้อมูลที่สับสนเหล่านี้ออกเพราะ เห็นว่าข้อมูลเหล่านี้จะเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาสำหรับการศึกษาศัพท์ภาษา คำเมืองในโอกาสต่อไป

ข้อเสนอแนะ

- ก. ศึกษาเสียงวรรณยุกต์ของภาษาถิ่นย่อยสาปางตอนเหนือกับสาปางตอนใต้ว่าจะมีผลสามารถแบ่งภาษาถิ่นย่อยของสาปางได้ตรงกับการใช้ศัพท์เป็นเกณฑ์หรือไม่
- ข. ศึกษาลักษณะความแตกต่างของศัพท์ที่ใช้แทนหน่วยกรณีเดียวกันในแง่ประวัติของคำ
- ค. ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะความแตกต่างของศัพท์ที่ใช้แทนหน่วยกรณีเดียวกันระหว่างภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ